

II. díj
Voloncs Attila

HÓESÉS

Ha azzal kezdem a történetet, hogy 1908-ban, tizenhét évesen randevúra indultam éppen az Egresits Kornél kávézójába, te nyilván azt hiszed, hogy izzasztó meleg volt, s nyári kalapban, vékony ingben gyorsítottam a lépteimet az utcán, hogy el ne késsek, holott mindig a lány késik, ez nyilvánvaló. Tán még azt is elképzeled, milyen volt akkoriban Kézdivásárhely, a Vigadó az akkor igencsak rikitó színében, a brassói Wusinczky cég által nemrég felhúzott iskolaépület vagy az akkor még macskakövek nélkül díszelgő, poros főtér. Mert hiszen minden egyes manapság készülő képeslap egy nyári napon ábrázolja a várost, amint jóllakott épületei kövér árnyékokat vetnek az utcára. De nem, rettentő fagyos január volt, és én még otthon mosakodtam.

Remegtem (pedig mögöttem a kis kályhát rendesen megraktuk), miközben durva kendővel dörzsöltem magam szárazra, anyám meg óbégatott, hogy megfagyok, és hogy mivel jövök majd haza, miért kell nekem ilyenkor elmenni itthonról (biztos megint inni fogok), de ha már elmegyek, öltözzek fel jól. Kérésének eleget is tettem, közben ellenőriztem, hogy megvan-e még a pénzem, nincs belőle már valami sok, de ami van, azt mindig féltem. Egészen mulattató tettvágy kerített hatalmába, mielőbb el akartam tűnni otthonról, holott tudtam, odakint nem lesz túlságosan kellemes az időjárás, s nekem még hosszú utat kell megtennem, mire elérem az úti célomat.

Sietve elköszönt tőlünk, az apjával kezét szorított, s mondta, hogy néhány óra múlva itthon lesz (hogy mivel, az még mindig kérdéses volt). Kilestem a függöny mögül, s az ablakra véletlenül hirtelen rálehel pár ködén keresztül láttam, amint majdhogynem futva igyekszik tova a szállingózó hóesésben. Miközben a párafolt zsgorodásával arányosan lett egyre kisebb az ő alakja is az utcában (mikor a folt teljesen eltűnt, ő kifordult a főútra), halkan megjegyeztem az apjának, hogy nem hinném, hogy tényleg Alajosékkal megy valamerre.

Ismerem a fiamat, magába forduló lélek (igaz, nem olyan nagyon), s az átmulatott közös szilveszter után nem rohanna hozzájuk ismét ilyen sietséggel, s nem tett volna magára annyit abból a nagynénjétől karácsonyra kapott régmódi, mindenféle növényi illóolajokat tartalmazó kölniből.

Mindenesetre reméltem, hogy nem Annához megy már megint. Nem ismerem azt a lányt, nem szabadna ilyeneket mondanom (különben is, ha őt szereti, ugyan mit csinálhatnék), de az Ambruska anyja is csupa rosszat mondott róla, meg aztán Farkas szerintem őmiatta soványodott meg annyira az ősszel. Ő persze nem tudja, hogy tudok a lányról, novemberben sokat kérdezgettem, hogy mi a baja, amikor annyira levert volt, de nem mondott sokat, minden rendben, ez volt a válasz.

Valóban nagyon gyorsan szedtem a lábaimat, Dénessel háromra egyeztem meg a találkozási időpontba, de nem igazán bízom a legényben, ha korábban ér oda, pár perc várakozás után rácsap a lovakra, s mire én otthagytam dühöngök majd egyet, már a Sinkánál lesz. Egyébként Donáth Farkas vagyok, bocsáss meg, amiért az előbb nem említettem.

Dénes meg én volnék, de a Donáth fiú hiába izgult olyan nagyon, én jó negyedórával három után értem csak oda a megbeszélthelyre, egyszóval megfagyni is bőven volt addig ideje. Különben biztos vagyok benne, hogy nem várt engem végig ott vacogva, hanem megpróbált ő más szekerekre is felkérérdzkedni, azonban vagy nemet intettek neki, vagy nem járt erre felé valami sok, de hát ilyen időben nem is nagyon indul útnak az ember. Havazni havazik ugyan, de attól még kutya hideg van.

Éppen csak lelassítottam, megvártam, míg felkapaszkodik a szekérré, így is késésben voltam, disznókat viszek Hassák Vidornak, jó fizetésük lehet az atyáknak, decemberben is vittem neki egyet, most meg kettőt fog venni. Miután kezét fogtunk, odaadtam neki a gyepplőt, mondtam, hogy fogja meg, amíg meggyújtok egy cigarettát. Csak mostanában váltottam át rá, a mi vidékünkön különben is a legtöbben pipáznak még, ezt a vékony szivart gyerekes nyavalyának tartják, pedig hát a nagyvárosok embere ezt szívja már mióta. Oldalt rápillantottam, láttam, hogy megváltozik a tekintete, amint a kezébe veszi a gyepplőt, pedig hát ezek csak lovak, Istenem. Mondjuk, ügyesen leplezte az

izgalmát. Talpraesett gyermek ez, nincs vele baj, de nem falusinak való, s ezt nem csak én mondom.

A szelet csak akkor kezdtem igazán érezni, amikor kiértünk a faluból, s a nyílt mezőn az arcomba vágódtak a fagyott hópelyhek. A hátam mögött rőfögtek az állatok, s a szekéren borzasztó disznószag volt, s Dénes pálinkaszaga sem volt semmi, de a hideg miatt egyre inkább érzéktelenné váló orrom nem sokat észlelt már a külvilágból. Emiatt arról is megfeledkeztem, hogy esetleg átvehetem majd a malacok illatát, s az eléggé nehéz helyzetbe hozhat engem ezen a napon.

Végül aztán kihúztam magam, abban a reményben, hogy így kevésbé fogok fájni, mintha összekuporodnék ültömben. Dénes futtatott, néha néha odavágott a lovak közé, elhagytuk a Sinkát, mindjárt bent voltunk a városban, a sebességre nem panaszkodhattam. Közben arra gondoltam, hogy az oroszok, az én imádott oroszaim nem ilyen teleket bírnak ki, mint mi, de még a csíkiak hidege is semmi az ő Tél Tábornokukhoz képest, aki sokkal inkább nevezhető Napóleon legyőzőjének, mint Kutuzov generális.

Most nyilván arra gondolsz, hogy nagyon szerethetem Tolsztojt, ha Szentlélek és Kézdivásárhely közt félúton az ő történetei jutnak eszembe, de engem inkább Dosztojevszkij fogott meg mindig is. Meg aztán, ha már hozzá igyekszem, számomra Flóra is sokkal inkább egy Szonya, semmint egy Natasa (Anna Kareninára ki sem térek – bár az ő történetét is szerettem, csak ne lenne ez a – mindenestre beszédes – keresztneve –, s Raszkolnyikovunk bűnét sem taglalom most, ha nem haragszol meg, maradjunk annyiban, hogy szükségem van Szonya fakesztjére).

A millenniumi ünnepségek alkalmából átadott elemi iskola előtt szállt le, ajánlottam neki, hogy hát elvinném én tovább is, ha valahol Hassák szállása közelében van dolga (nem akartam úgy mondani, hogy ha esetleg arrafelé lakik a leány, mert ő maga nem mondta meg, merre megy), de azt mondta, itt is jó, köszöni szépen. Mondjuk meg is értem, a Kanta igazgatója még a hétköznapi gazdával szemben is szigorú tekintetű pap, a diákokkal szemben pláne piszok lehet, ami elég nyomós ok arra, hogy szünidőben se szeressenek a szeme elé kerülni. A kezembe nyomott egy kevés pénzt (nem azért mondom, de tényleg keveset), s leugrott.

Az elemitől a főtér felé indult sietős léptekkel, én meg Katához mentem éppen a sálamba burkolózva, így találkoztunk éppen a sarkon, Bartók pékségénél. Mindketten megijedtünk kissé, én hangot is adtam ennek, ő csak az arca rezdülésével jelezte nem éppen kellemes meglepetését, aztán köszönt és továbbindult. Én tartózkodóan a falhoz húzódtam, mintha leprás lenne. Megtanultam, hogy ezzel sokakat az örületbe lehet kergetni, különösen, ha meglehetősen bizonytalan viszonyban állunk az illetővel.

Természetesen tudtam róla, hogy azzal a lánnyal fog találkozni, mindent tudok már, decemberben is találkoztak már, Juliék látták őket a kaszárnya mellett. De persze sejtettem én, éreztem a levegőben, hogy van (lesz) valakije. Nem mintha vetélytársnak tekintenék bárkit is. A nevem Miklós Anna, és ne akarj tőlem semmit. Ahogy elléptem, még megfordultam utána, de ő nem nézett vissza rám.

Nem tagadom, bennem is volt némi dac az Annával való találkozás után, de ez hamar tovapárolgott, s még a kísértésnek is ellenálltam, hogy visszanézzek rá. Sok mindent mondhatnék róla, de inkább nem kezdek bele (még ha kettőnk története összefüggésben is áll Raszkolnyikov bizonyos bűneivel), mert ő úgymint homlokegyenest az ellenkezőjét fogja elmesélni, szóval kérdezd inkább őt, nem bánom, ez nekem már édesmindegy.

Mi is láttuk ám Donáthot a főtér felé igyekezni, de a túloldalon haladtunk, ő meg annyira elvolt magában, hogy ránk sem nézett, nemhogy köszönjön, vagy ilyesmi, pedig biztosak vagyunk benne, hogy ismer minket. Összemosolyogtunk Hildával, meg kell hagyni, jóképű fiú, de a járása kicsit fura, meg úgy fura az egész ember, ahogy van, tetőtől talpig. Flórának mi egy konformistább valakit képzeltünk volna el igazság szerint, ez a fiú nyugtalannak néz ki minden látszólagos higgadtsága ellenére. Meg mernénk esküdni már most, hogy egy-két hónapnál (hétnél?) nem fog ez tovább tartani.

A főtéren nem kellett sokat várnom, a megbeszélte háromnegyed előtt néhány perccel ott volt (mégsem késik el minden lány). A szél távolról lobogtatta már a haját, nagyon ki volt pirulva a hidegtől. Kicsit szembementem vele, öntudatlanul, talán hogy minél hamarabb találkozassunk. Ölelés volt, az belefér. Különben tudnék mesélni erről (mármint óra és az érintés dolgáról), s amíg a főtér és Egresits

kávézója közt félúton nem találkozunk Eugénnel, addig gyorsan el is mondom.

Namármost, a helyzet az, hogy eddig egyszer találkoztunk csupán, viszont akkor nem csókoltam meg. Lehet, hogy most csak kisfiús féltékenységem akarom leplezni ezzel a mondókával, s nem tagadom, ez is benne volt, de benne volt az is, hogy nem szerettem volna megijeszteni, meg aztán, be kell vallanom, hogy eddig ilyen téren a tapasztalataim nagy része kimerül Annában és a hozzá köthető dolgokban. S ezek nem túl szép emlékü esetek. Ha rájuk gondolok, akkor az undor jut az egészről eszembe, a mély, állatias ösztön, nem a másik érintésének élvezete, hanem valami mocskos élvhajász cselekedet. Anna impulzívnak szánt, de nevetségesen színpadias érintései, őáltala forrónak és kielégítőnek hitt, de elkeserítő csókjai... Mélységes mély kiábrándulás. Értsd: az eddigi tapasztalataim sem voltak túl pozitívak.

Nyilván ez nem gátolhat meg abban, hogy ma cselekedjek, ha legutóbb a fenti, s mellettük még más, egészen megmagyarázhatatlan erők egyvelege vissza is tartott.

A nevem Bartalis Eugén és hát én különben Alajoshoz tartottam, aki a Vigadó előtt várt engem, s már elég rendesen össze lehetett fagyva, mert félórás késésben voltam. Bár, ha volt egy kis esze, akkor bizonyosan bement a Vigadóba, annak a főajtaja legtöbbször nyitva van napközben, s ki sem zavarják az előtérből, ha azt mondja, hamarosan elmegy, csak melegedni jött be. Így találkoztam velük, éppen szembejöttek, nem fogták egymás kezét. Amúgy meglehetősen morcos voltam, egy csomó minden rosszul sikerült aznap, de azért a látványuk felderített kissé, egészen vidáman köszöntem nekik.

Tettem ezt annak ellenére, hogy Farkasnak éppen én tanácsoltam azt, hogy hagyja ezt a lányt a fenébe, nem neki való, foglalkozzon inkább továbbra is Annácskával. Igaz ugyan, hogy Annácska enyhén szólva a város királynőjének képzele magát (teszi ezt annak ellenére, hogy egy átlagos, kézdivásárhelyi módra legyártott helybéli székey ribanc), de azért fiatal korában az ilyen nőket is meg kell ízlelnie az embernek, szerintem. S én továbbra is azt állítom, hogy Annával jobban járt volna Farkas, ez az új kislány túl szelíd hozzá, feleségnek ideális, de kamaszkorban ilyen csendes leánynak udvarolni... Nem fognak jól kijönni egymással.

Én (Ferencz Alajos vagyok, örvendek) természetesen nem mentem be a Vigadóba várakozás közben, egyrészt szégyelltem volna ezt tenni, másrészt minden egyes pillanatban Eugén felbukkanását lestem, amire ugyan várhattam egy darabig. Mikor aztán kezet szorítottunk végre, s a dolgunkra indultunk, menet közben hosszasan ecsetelte nekem, hogy mit gondol Farkasról és Flóráról. Én persze bólogattam, meg röviden helyeseltam, de közben magamban azt gondoltam, hogy nagyon is helyes az, ha Farkas leválik Annáról. Ez úgy hangzik, mintha én kinéztem volna magamnak Annát, de ez a legkevésbé sincs így, sokkal inkább az a helyzet, hogy a barátunknak nem tett valami jót az a lány. Ennek persze sohasem adtam hangot Eugén jelenlétében, úgyis csak leintett volna, hiszen én csak Alajos vagyok, akinél ő mindig mindent jobban tud és jobban is fog tudni az idők végezetéig.

Egresits kávézója valószínűleg a legjobb választás volt. Kávézónak kávézó és tudom, hogy emiatt a nagyszüleim idejében (de talán a szüleim fiatalkorában is) eléggé ferde szemmel néztek volna ránk a konzervatív kisváros lakói, de hát a huszadik században vagyunk, változnak az idők és a tisztelt polgárság sem várhatja el tőlünk, hogy valahol a parkban fagyjunk halálra ebben a hidegben.

Szóval bementünk, elégedetten sóhajtottunk a jó meleg hatására (levetette a kabátját, láthatóbbá vált a gyönyörű alakja), majd helyet foglaltunk az asztalnál, és én, hogy még jobban tetézzem az idősebb generációk esetleges meghökkenését, bort kértem. Mindezt azért, mert legutóbb említette nekem, hogy ő még soha életében nem érzett részegséget, de még be sem csiccsentett úgy igazán, s még egy kis szédülés sem vett rajta erőt ezidáig soha. Persze nem arra kell gondolni, hogy szántszándékkal be akartam rúgatni, s magam is azért ittam volna, hogy könnyebb legyen beszélni – de azt nem tagadhatom, hogy megvolt bennem a szándék, hogy bemutassam neki az alkoholos italok bizonyos hatásait.

Mi, ha nem nagy gond, inkább nem mutatkoznánk be, mert nyolcan ültünk a szomszédos, nagyobbacska asztalnál és valószínűleg úgysem találkozunk többé soha az életben, s ennél fogva ugyan minek a felesleges időhúzás. Flórát is, Farkast is ismerjük, melyikünk közelebb-ről, melyikünk távolabbról, ki emezt, ki amazt. Van, amelyikünk osztálytársa Farkasnak, a másikunk öccse osztálytársa a Flóra öccsének, de olyan is akad köztünk, aki magának a lánynak harmadfokú

unokatestvére. Egyszóval, ahogy beléptek és a kabátjukat levetve biccentettek nekünk (Farkas csak egy pillanatra nézett felénk, köszönés közben is a lány derekát és kebleit kutatta átható tekintettel – egyikünk halkán kuncogott is) mindannyian üdvözöltük őket.

Megfigyeléseink közül elsőként azt kell megjegyeznünk, hogy mindketten rettentően zavarban voltak, és ezt Farkas meglepően ügyesen (bár elnagyolt mozdulatai, s újságírósan keresztbe tett lába miatt talán túlon túl feltűnően), Flóra kevésbé jól leplezte, s gyakorta tekintett maga elé az első percekben, tulajdon ujjait vizsgálgatva. Továbbá, néha akadtak olyan, alapjában véve egészen édes pillanatok, amikor Farkasunk bizonyára szuggesztívnek szánt tekintettel mélyen belenézett a lány szemébe, mire az elnevette magát és kislányos gesztussal eltakarta arcát a hajával.

De, dicséretükre legyen mondva, nem alakult ki soha hosszantartó kínos csend. Igaz, többnyire nem hallottuk tisztán, hogy miről beszélnek (hiszen miközben őket lestük, nekünk is társalognunk kellett – hallgatóságunk bizonyára gyanút ébresztett volna bennük, s a vigyorgni való jeleneteket is csak a szemünkkel mosolyogtuk meg), de a kezdeti gyors témaváltogatások után fesztelenül folyt a beszélgetés, egészen belemerültek, látszott rajtuk, hogy egészen élvezik a beszélgetést, s nem akarnak egyhamar szabadulni egymás társaságától.

Hanem azért mégiscsak felálltunk, én fizettem, amit megköszönt, de nevetve megígértette velem, hogy legközelebb megengedem neki, hogy ő állja az egészset. Nem tudom már, pontosan hány pohárral ittunk meg, nem voltunk veszélyesek, mindazonáltal jókedvünk volt, ez tény, kezdtem is aggódni a szülei miatt, de reméltem, hogy nem éreznek majd meg rajta semmit.

Egyébiránt megbocsáss, de a beszélgetésünkből sem tudok sok mindent felidézni, ha egy-két nappal később kérnéd ezt, bizonyára készségesen tudnék mondani ezt-azt, de most csak Szentpétervár és Dublin jut eszembe. Előbbi városba én, utóbbiba ő szeretne eljutni majd egyszer. Szentpétervárról jut eszembe, az orosz-mániámról is beszéltem neki, úgy emlékszem, ha már a város szóba került, biztosan. A Téli Palotát, azt látni kell, még akkor is, ha előtte a hazafias muszkák Sándor cárnak, s nem a háború valódi megvívójának, Téli Tábornoknak emeltek közel ötven méter magas gránit oszlopot.

Meg az is eszembe jut még, hogy beszélgettünk a vezetéknevéről, ami igencsak ritka errefelé: Garam. Egy folyó a Felvidéken, jegyezte meg, de nem is sejtette, mennyire tájékozott vagyok én már Garam-ügyben. Kapóra jött, hogy úgy mondjam, az, hogy apám Besztercebányán volt katona a nyolcvanas évek elején és sokat masíroztak annak idején a Garam völgyében. Így tudtam néhány újdonságot mondani a folyóról Flórának, mely az Alacsony-Tátrában ered, Besztercebányáig nyugatnak folyik, ahol délnek fordul, majd Lévánál áttöri a vulkanikus hegységet és eléri az alföldet, végül Esztergommal szemben ömlik a Dunába. Talán egészen vicces, hogy ennyi mindent tudok erről a folyóról, pusztán azért, mert a neve azonos Flóra családnévvel, ő azonban nem nevetett, némiképp büszkén beszélt róla, tudta azt is, hogy a tótok Hronnak hívják, bár azt elismerte, hogy a Hron Flóra, az már nem hangzana olyan jól.

Odakint kövér pelyhekben hullott a hó, s bár közben besötétedett, a délutáni hideghez képest a csapadéknak köszönhetően egészen kellemes volt az idő. Kis semmiségekről beszélve értünk el a házukig, mely egyébként nem volt messze, de azért végigjárathattuk a szemünket a meglehetősen gyéren kivilágított főtéren. Flóra, elmondása szerint, imádja a hóesést, s szavamra, emiatt hirtelen én is imádni kezdtem, minden különösebb ok nélkül (vagy ez tán épp elég, azt hiszem). Sűrűn, nagy pelyhekben hullott, kavargott, nem olyan volt, mint a délutáni hóesés a maga apró, megfagyott hópelyheivel.

A városban már a múlt században bevezették a közvilágítást (erre az államhatalom az 1850-es évektől minden várost kötelezett), de az utcai lámpák egyelőre nem verik le egymást itt, főleg a főtértől távol eső részeken. S bár, ahogyan mondtam, nem mentünk mi onnan túl messzire, mégiscsak jókora sötétségeken haladtunk keresztül, és séta közben alaposan megijedtünk, miközben mögöttünk hirtelen megjelent egy-egy bokor. Flóra megjátszott félelemmel bizonygatta, hogy biztosan szellem, míg én arra jutottam, hogy biztosan egy kóbor kutya, vagy inkább macska.

Macska bizony, de még milyen! Tudom, hogy nem szép dolog a leskelődés, de ha ma már másodszorra pillantottam meg Farkast (távolról láttam, hogy közelednek), hát meglestem őket együtt is, anélkül, hogy találkoznom kellett volna velük. Mindenesetre méltatlan hozzám ez az egész, nem is tudom, hogyan vitt rá ilyesmire a

kíváncsiság (mert féltékenységről szó sincs, mondtam már), jobb is, hogy eltűntem onnan, mielőtt még észrevettek volna.

A kapujuk előtt voltunk már, éppen egy utcai lámpa alatt, felnéztem a kavargó hópelyhekre, néhány ettől az arcomon landolt, a hajamon jókora rétegben állt már, ezt Flóra óvatosan lesimogatta. Közben öleltük már egymást, de éreztem, hogy mondanom kell még előtte valamit, még valami egészen nevetetően ostoba dolgot, mert így lesz szép.

- Vajon tíz év múlva is így fog esni a hó ezen a napon?

Aprót nevetett, majd mosolyogva mondta: - Nem tudhatjuk - majd látszólag elgondolkodott, közben egyre közelebb értünk egymáshoz, az orrom az orrához ért, lassan oldalra csúszott rajta, s egészen az ajkam előtt mondta, hogy: - Biztosan.

Mi kilestünk az ablakainkon, de aztán sorra visszahúzódtunk mindannyian, szemérmesen. A szomszédék lányát a múltkor is hazakísérte ez a fiú, igaz, akkor ilyesmi nem történt, de hát már itt volt ennek is az ideje.

Farkas sohasem jutott el Szentpétervárra, habár szegény drágámnak az oroszokból tán több jutott, mint amennyit eredetileg kívánt. Nekünk 1915 májusában jelentették a hírt, így joggal hittem, hogy Gorlicénél halt hősi halált, de később kiderült, hogy ez csak a k.u.k. tábori postájának egy újabb ügyetlensége lehetett, mert Farkas már februárban megfagyott a lövészárookban. A legyőzhetetlen Tél Tábornok végzett vele is. Ezt Eugén mondta el nekem, együtt szolgáltak a keleti fronton, ő maga golyót kapott a combjába, s leszerelték tavaly augusztusban. Különben ugyanó aztán karácsony előtt pár nappal megkérte a kezem, nemet mondtam neki. Tizennyolc januárja van, a nevem özvegy Donáth Farkasné Garam Flóra, és odakint vastagon kavarogva hull a hó.